

**ВИКОРИСТАННЯ ПРИВАТНИХ ПІДПРИЄМСТВ
ПРИ СТРУКТУРУВАННІ ПРАВОВІДНОСИН
МІЖ ВЕНЧУРНИМИ ІНВЕСТОРАМИ
ТА РЕЦИПІЄНТАМИ ІНВЕСТИЦІЙ**

Венчурні інвестиції зарекомендували себе в якості найефективнішого інструменту для фінансування інноваційних стартапів на етапах їх виникнення, продукування ідей та стадії швидкого зростання. У зв'язку з цим, актуальним є питання належного правового регулювання венчурного інвестування в Україні для забезпечення розбудови національної інноваційної системи та розвитку інноваційного експорту України.

В межах цього дослідження аналізу підлягатимуть окремі положення звичайних договорів венчурного інвестування та можливість їх використання в Україні.

Зокрема, зважаючи на сутність венчурного інвестування, особливого значення для венчурного інвестора набуває можливість контролювати обсяги та час продажу частки реципієнта інвестицій, з метою максимізувати свій прибуток. Тому в типових венчурних ковенантах також часто зустрічаються положення, що зобов'язують інших власників підприємства не вчиняти дій щодо купівлі-продажу належних їм часток підприємства-реципієнта на певний строк (або без дозволу венчурного інвестора), заборона зміни керівництва без дозволу венчурного інвестора, заборона виходу засновників з компанії раніше ніж це зробить венчурний інвестор тощо.

Разом з тим, такі положення можливого договору венчурного інвестування між резидентами України суперечитимуть чинному законодавству (ЗУ «Про господарські товариства», ГК України, ПК України тощо). Тому, досліджуючи питання щодо можливості застосування в українських економічних та юридичних реаліях іноземних правових напрацювань у сфері договорів венчурного інвестування, слід вказати наступне.

Одним зі способів забезпечення необхідного результату є використання реципієнтом венчурних інвестицій певної організаційно-правової форми, яка б забезпечувала належним чином можливість структуризації управління стартапом, після отримання ним венчурних інвестицій.

Зокрема, слід детально розглянути таку організаційно-правову форму як приватне підприємство. Згідно зі статтею 113 ГК України, порядок організації та діяльності приватних підприємств визначається ГК України та іншими законами. Частиною 3 ст.62 ГК України

встановлено, що підприємство, якщо законом не встановлене інше, діє на основі статуту або модельного статуту.

Оскільки іншого законом не встановлено, особливості правового регулювання приватних підприємств визначаються статутом такого приватного підприємства. [1] Відповідна позиція опосередковано підтримана також і Верховним судом України в Постановках у справах № 6–5цс14 від 19.02.2014 р. та № 6–6345св08 від 29.10.2008 р.

Крім того Постановою Пленуму ВСУ від 24.10.2008 р. № 13 та Постановою Пленуму ВГСУ від 25.02.2016 року № 4 підтримано позицію, що до приватних підприємств не застосовні правила, встановлені для господарських товариств. Отже, в статуті відповідного приватного підприємства можливо прописати процедури корпоративного управління, які не передбачені законами «Про господарські товариства» та «Про акціонерні товариства».

Для прикладу, слід вказати, що реалізація положення договору венчурного інвестування щодо неможливості засновників підприємства-реципієнта виходити зі складу підприємства до того, як свою частку відчужить венчурний інвестор є неможливою у випадку, якщо підприємством-реципієнтом буде господарське товариство, так як ЦК України, ЗУ «Про господарські товариства» та ЗУ «Про акціонерні товариства» встановлюють право учасника господарського товариства в будь-який момент вийти з відповідного товариства.

У зв'язку з цим, навіть за умови укладення відповідного договору між венчурним інвестором та товариством, інвестор не зможе в судовому порядку заборонити учасникам товариства відчужувати їх корпоративні права раніше за інвестора, а відповідні положення договору венчурного інвестування носили б швидше «джентльменський» характер, ніж виконували б роль дієвого правового інструменту хеджування ризиків інвестора.

Разом з тим, у випадку, якщо положення про неможливість засновників приватного підприємства виходити зі складу підприємства буде чітко викладене в статуті приватного підприємства, венчурний інвестор (інвестиційний фонд) зможе відстояти своє право на першочергове відчуження своєї частки в судовому порядку.

Аналогічним чином, організаційно-правова форма приватного підприємства дає законну можливість забезпечити реалізацію таких положень класичного договору венчурного інвестування: заборона зміни керівництва без погодження з венчурним інвестором (в господарських товариствах вирішується загальними зборами без будь-яких обмежень), право прийняття венчурним інвестором блокуючих рішень, які автоматично зобов'язують підприємство викупити частку інвестора (в господарських товариствах міноритарні учасники не мають права блокувати своїм голосом рішення, яке прийняте за наявності кворуму), право самостійно змістити керівника підприємства у випадку, якщо

інвестор вважатиме, що останній приділяє недостатньо уваги старштану (в господарських товариствах вирішується загальними зборами без будь-яких обмежень), а також інші положення.

Наведені вище положення щодо можливості відображення в статуті приватного підприємства окремих положень договору венчурного інвестування, які стосуються порядку управління підприємством, не суперечать вимогам Глави 7 Підрозділу 2 ЦК України та положенням Глави 7 ГК України.

Враховуючи викладене вище, слід вказати, що роль приватних підприємств в забезпеченні залучення іноземних інвестицій для зростання та розвитку національних підприємств, є недооціненою.

Список використаних джерел

1. Бойко О. С. Правове становище приватних підприємств [електронний ресурс] / О. С. Бойко. – Режим доступу до ресурсу: <http://old.minjust.gov.ua/7392>

ТУРОВЕЦЬ О. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри господарського права і процесу

ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТИТУТУ АНАЛОГІЇ В ПРАВОВІЙ АРГУМЕНТАЦІЇ

Впродовж двадцяти років незалежності Україна досягла значних успіхів у реформуванні та демократизації свого законодавства з метою забезпечення ефективної системи охорони та захисту прав, свобод і інтересів у всіх сферах життєдіяльності. Незважаючи на всі зроблені правотворцем зусилля, щодо створення досконалої системи правового регулювання суспільних відносин, чинне законодавство не позбавлено недоліків у вигляді прогалин, які характерні для будь-якої системи права, оскільки динамізм розвитку життя не падає достатньо сталому законодавству жодного шансу на передбачення нових форм суспільних відносин. Крім недоліків законодавства, що виникли внаслідок об'єктивних причин, немаловажним чинником детермінування дефектів нормативно-правових актів є низький рівень законодавчої техніки, а оскільки належне вивчення прогалин дозволить їх прогнозування, актуальність обраної теми є беззаперечною.

Крім вже існуючих дефектів нормативно-правової бази, які виникли в результаті швидкого реформування правової системи, мають місце й інші недоліки сформовані в сучасній Україні, що виражаються в